

Spis treści

Od tłumacza	11
Wstęp	13
Średniowiecze – historia średniowieczna:	
Okresy – przestrzenie – horyzonty	21
1.1. Epoki i okresy	21
1.1.1. Średniowiecze i współczesność	21
1.1.2. Problemy periodyzacji	24
1.1.3. Czas kalendarzowy – czas pamiętany	40
1.1.4. Źródła i archiwa	43
1.2. Średniowiecze europejskie i pozaeuropejskie	50
1.2.1. Europejskie średniowiecze: Wyobrażenia i horyzonty	50
1.2.2. Wschód – Zachód a idea Europy	55
1.2.3. Europeizacja jako strategia badawcza	61
1.3. Przekaz historyczny i dziejopisarstwo	65
1.3.1. Historia – dzieje	65
1.3.2. Obrazy i znaki	68
1.3.3. Historiografia: gatunki i cechy opisu	77
Pojęcia i kategorie wprowadzające	87
2.1. Renesans i renesansy	87
2.2. Feudalizm i feudalizacja	97
2.3. Stanowy porządek społeczny	105
2.4. Płeć	112
2.5. Kryzysy	118
2.6. Postęp techniczny	127
2.7. Migracje i mobilność	135

3. Czynniki, tendencje i współzależności dziejów średniowiecznych	143
3.1. Dziejowe kształty struktur demograficznych i osadnictwa	143
3.1.1. Procesy demograficzne	143
3.1.2. Dom – rodzina – zachowania prokreacyjne ...	150
3.1.3. Ustrój agrarny – władztwa gruntowe – społeczeństwo wiejskie	157
3.1.4. Formy wsi – rozprzestrzenienie się miast	161
3.2. Ład polityczny i jego formy organizacyjne	169
3.2.1. Święte Cesarstwo Rzymskie – narody	169
3.2.2. Królestwo – dwór – panowanie feudałów	179
3.2.3. Tworzenie się terytoriów – związki miast	190
3.2.4. Stany – parlamenty	195
3.3. Kultura ustna i jej upiśmiennienie	199
3.3.1. Nauka o rękopisach	199
3.3.2. Cechy kultury oralnej – technologie alfabetu .	201
3.3.3. Kancelarie – piśmiennictwo administracyjne – praktyka komunikacji międzyludzkiej.	208
3.3.4. Szkoły i uniwersytety	217
3.4. Miasta i gminy	223
3.4.1. Badania nad historią miast – sposoby rozumienia pojęcia „miasto”	223
3.4.2. Zakładanie miast – prawa miejskie	231
3.4.3. Rada – gmina – uwarstwienie społeczne – konflikty	237
3.4.4. Kultura miejska i styl życia	256
3.5. Pomędzy „pierwszą industrializacją” i „nowoczesnymi” problemami środowiska	262
3.5.1. Ramy gospodarcze	262
3.5.2. Rzemiosło – cechy – górnictwo	263
3.5.3. Hanza – miejsca targowe	270
3.5.4. Zaopatrzenie w energię – „kryzys surowcowy” .	276

3.6.	Kościół i formy życia religijnego	283
3.6.1.	Historiografia kościelna	283
3.6.2.	Papiestwo – cesarstwo	287
3.6.3.	Spór o inwestyturę i reforma kościoła	290
3.6.4.	Administracja kurialna – kryzys kościelny – fiskalizm	298
3.6.5.	Sobory reformatorskie – ingerencja władców w sprawy kościoła w ich krajach	302
3.6.6.	Zakony – religijny ruch kobiet – formy pobożności	306
3.6.7.	Żydzi i wrogość wobec nich – herezje – tolerancja	316
4.	Nowe treści w nowych mediach	329
4.1.	W ziemi: archeologia średniowieczna	330
4.1.1.	Nauki historyczne a archeologia	330
4.1.2.	Badanie początków miast – kultura rzeczowa .	332
4.2.	W komputerze: Badania ilościowe	337
4.2.1.	Ani „szklani ludzie”, ani „groteskowa precyzja”	337
4.2.2.	Przykłady statystyki historycznej	339
4.3.	W filmie: badania nad recepcją średniowieczną	346
4.3.1.	Aspekty popularyzacji	346
4.3.2.	Komiksy i filmy fabularne – nowy wymiar	348
5.	Na zakończenie	357
	Bibliografia uzupełniająca	359